

Til kommende forældre

Om køb af ekstra ultralydsskanning i graviditeten

Mange kommende forældre synes, det er en stor oplevelse at se fosteret ved ultralydsskanning og ønsker at vide mere om barnet inden i maven. Man kan derfor få lyst til at købe en skanning uden for fødestedet - eller måske ligefrem en hel video (4D-skanning).

Men er det en god idé at købe ekstra skanninger for at se barnets køn eller se det bevæge sig? Giver det en falsk tryghed? Er der en risiko?

Rutinemæssige ultralydsskanninger på fødestedet

Alle gravide tilbydes to ultralydsundersøgelser på fødestedet, henholdsvis omkring graviditetsuge 12 (kaldet nakkefoldsskanning) og 20 (misdannelsesskanning). Formålet med de to undersøgelser er at bestemme terminen, antallet af fostre, fosterets størrelse, udvikling og vurdere risikoen for Downs syndrom og eventuelle misdannelser.

Personalet, der foretager ultralydsskanninger på fødeafdelingerne, er uddannede sonografer. Det er jordemødre, radiografer eller sygeplejersker, som har en 2-årig efteruddannelse med certificering i at ultralydsskanne gravide.

Hvad skal du være opmærksom på, hvis du ønsker at købe ekstra ultralydsskanning

Kvaliteten af ultralydsskanning afhænger i høj grad af udførerens uddannelse, erfaring og dygtighed. Imidlertid begrænser loven ikke, hvem der kan nedsætte sig og lave ultralydsskanninger.

Hvis udføreren ikke har tilstrækkelige kompetencer, er der risiko for, at tegn på sygelige tilstande overses, og den gravide får en falsk tryghed. Eller omvendt, at der vækkes unødige bekymringer, selvom alt i virkeligheden er normalt.

Autoriserede sundhedspersoner som fx læger, jordemødre og sygeplejersker, som gennemfører en skanning, har pligt til at give grundig information og til at føre journal. Man har ret til at se og få kopi af sin journal. Det gælder uanset, om skanningen foretages på et offentligt sygehus eller i privat regi.

Man har mulighed for at klage over en mangelfuld undersøgelse til Patientombuddet, når det er en autoriseret sundhedsperson, der foretager skanningen.

Hvad er ultralyd?

Ultralyd er lydbølger, der ikke kan høres men er en slags energi. Lydbølgerne fører til en svag opvarmning af fostret og dets omgivelser.

Der er udført mange undersøgelser for at belyse, om ultralydsskanning kan være skadelig for fostret eller den gravide. Og med det vi ved i dag, er der ikke påvist en fare ved at blive skannet på den måde, det gøres på fødestedet.

Generelt betragtes ultralyd som risikofri, men det forudsætter, at apparaturet, som skal være CE-mærket, anvendes korrekt, og at personalet følger de faglige anbefalinger for udførelsen af scanningen. Det betyder bl.a., at der ikke scannes for længe og specielt ikke for længe på det samme sted. I graviditetens første tre måneder frarådes det almindeligvis at lave en skanning, hvor man hører barnets hjertelyd (doppler-undersøgelse).

Det skal dog nævnes, at 3D-scanning og specielt 4D (video med 3D-optagelser taget over tid) giver væsentligt større bølgedoser end ved de 2D-diagnostiske ultralydsundersøgelser, der laves på fødestedet.

Sundhedsstyrelsens råd til gravide

De ultralydsskanninger, der foretages på fødestedet som led i svangerskabskontrollen er tilstrækkelige set fra en sundhedsfaglig betragtning, og de er ufarlige. Sundhedsstyrelsens generelle råd til kommende forældre er derfor at udvise almindelig forsigtighed, når det handler om at få lavet ekstra skanninger, der ikke er sundhedsfagligt begrundede. Der er dog ingen grund til at være bekymret, hvis man har fået foretaget en enkelt skanning, og personalet var uddannet til det.

Hvis man ønsker at købe ekstra ultralydsskanning uden for den almindelige svangerskabskontrol, bør man være opmærksom på, om den person som scanner er uddannet til det og er erfarer. Det kan have betydning for, hvor retvisende den givne information om undersøgelsen og resultatet er.